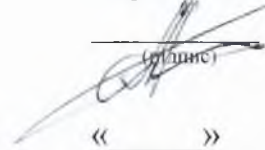

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Теорії авіаційних двигунів» (№ 201)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Л.Г. Бойко
(ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Газотурбінні установки, компресорні станції
та газотранспортні мережі
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 14 Електрична інженерія
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 142 Енергетичне машинобудування
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Газотурбінні установки і компресорні станції
(найменування освітньої програми)

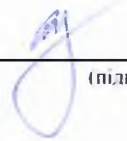
Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Герасименко В.П., д.т.н., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри теорії авіаційних двигунів (№ 201)

Протокол № 1 від «11» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.т.н., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

_____
(підпис)

Л.Г. Бойко
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

студент зр. 251 М
_____
(підпис)

Гордієнко М. М.
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

- теплотехнічні вимірювання;
- спеціальні розділи математики з математичного моделювання ПРД та їх інтеграції з літаками;
- експериментальні методи дослідження лопаткових машин і ГТД;
- екологічні аспекти проектування ГТД;

Напрями наукових досліджень: газодинамічна нестійкість турбокомпресорів, турбопоршневих та ГТД; вібраційне горіння; методи математичного моделювання і оптимізації робочих процесів в ГТД; енергетика та нетрадиційні джерела енергії; біотехнологічні і екологічні проблеми та безпека життєдіяльності; перспективи розвитку транспортних засобів; інтелектуальні можливості людини та заходи їх розширення; методологічні аспекти прискорення освітнього процесу в ВНЗ та довузівського навчання; Порівняльний аналіз отримання освіти в технічно передових країнах світу та видання конкурентоспроможних підручників. Економіка освітнього процесу.

Герасименко Володимир Петрович, д.т.н., професор. З 1973 року працює на різних посадах викладача, а з 2001 р. – професора кафедри теорії авіаційних двигунів. Протягом всього зазначеного періоду залучався до викладання різних дисциплін:

- аеродинаміка;
- газова динаміка;
- термодинаміка;
- теплопередача;
- теорія турбомашин;
- теорія повітряно-реактивних двигунів;
- авіаційні двигуни та енергетичні установки;
- випробування авіаційних двигунів;
- теорія теплових двигунів;
- теорія комбінованих двигунів;
- конструкція авіаційних двигунів;
- газодинамічна нестійкість турбокомпресорів;
- газотурбінні установки, компресорні станції та газотурбінні мережі.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна –

241 гр – 7 семестр

231ст – 5 семестр

Обсяг дисципліни:

241 гр. – 5,5 кредитів, КП – 2 кредита (8 семестр);

231ст. – 6,5 кредитів, КП – 2 кредита (6 семестр);

- 5 семестр – 6,5 кредитів ЄКТС (195 годин) у тому числі аудиторних – 80 годин, самостійної роботи здобувачів – 115 годин.

- 7 семестр – 5,5 кредитів ЄКТС (165 годин) у тому числі аудиторних – 80 годин, самостійної роботи здобувачів – 85 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності –

Гр.241

7 семестр: лекції – 56 годин, лабораторні роботи – 24 години, самостійна робота – 85 годин.

8 семестр: курсова робота у формі практичних занять – 24 години та 36 годин самостійної роботи.

лекції, лабораторні роботи, самостійна робота здобувача.

Гр. 231 ст

5 семестр: лекції – 56 годин, лабораторні роботи – 24 години, самостійна робота – 115 годин.

6 семестр: курсова робота у формі практичних занять – 24 години та 36 годин самостійної роботи.

лекції, лабораторні роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит), КП (диф. залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – «Теорія газотурбінних двигунів та установок» і «Теорія лопаткових машин».

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – «Конструкція та міцність газотурбінних двигунів», «Випробування та основи експлуатації газотурбінних установок», переддипломна практика, дипломне проектування.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Теоретично і практично підготувати майбутніх фахівців до роботи у газотранспортній галузі.

Завдання

Надання знань з обладнання газотранспортних мереж, компресорних станцій та газотурбінних установок, що використовуються для транспортування природного газу.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в команді.
- Навички здійснення безпечної діяльності.
- Здатність забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- Здатність продемонструвати систематичне розуміння ключових аспектів та концепції розвитку газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій.
- Здатність застосовувати свої знання і розуміння для визначення, формулювання і вирішення інженерних завдань з використанням теоретичних і експериментальних методів дослідження процесів в газотурбінних установках та енергетичному обладнанні компресорних станцій.
- Здатність аналізувати інформацію з літературних джерел, здійснювати патентний пошук, а також використовувати бази даних та інші джерела інформації для здійснення професійної діяльності.
- Здатність розробляти енергозберігаючі технології та енергоощадні заходи під час проектування та експлуатації газотурбінної техніки і енергетичного обладнання компресорних станцій.
- Здатність вибирати основні й допоміжні матеріали та способи реалізації основних теплотехнологічних процесів при створенні газотурбінної техніки і енергетичного обладнання компресорних станцій та застосовувати прогресивні методи експлуатації газотурбінної техніки і енергетичного обладнання компресорних станцій для транспортування природного газу .
- Здатність брати участь у роботах з розробки і впровадження теплотехнологічних процесів при проектуванні газотурбінної техніки та енергетичного обладнання компресорних станцій, перевіряти якість монтажу й налагодження при випробуваннях і здачі в експлуатацію нових газотурбінних установок та енергетичного обладнання компресорних станцій.
- Здатність визначати режими експлуатації газотурбінних установок та енергетичного обладнання компресорних станцій і застосовувати способи

раціонального використання сировинних, енергетичних та інших видів ресурсів.

– Здатність забезпечувати моделювання об'єктів і процесів з використанням стандартних і спеціальних пакетів програм та засобів автоматизації інженерних розрахунків, проводити експерименти за заданими методиками з обробкою й аналізом результатів

– Здатність брати участь у роботі над інноваційними проектами, використовуючи методи дослідницької діяльності.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

– Демонструвати знання і розуміння математики, фізики, технічної термодинаміки, гідрогазодинаміки, теорій лопаткових машин, газотурбінних двигунів і тепломасообміну, технічної механіки, конструкційних матеріалів, систем автоматизованого проектування енергетичних машин на рівні, необхідному для досягнення результатів освітньої програми.

– Виявити розуміння широкого міждисциплінарного контексту спеціальності 142 «Енергетичне машинобудування» і освітньої програми «Газотурбінні установки і компресорні станції».

– Застосовувати процеси, системи, обладнання, інженерні технології відповідно до потреб газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій; обирати і застосовувати придатні типові розрахункові та експериментальні методи; правильно інтерпретувати результати досліджень.

– Виявляти, формулювати і вирішувати інженерні завдання відповідно до потреб газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій; розуміти важливість нетехнічних (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) обмежень.

– Розробляти і проектувати газотурбінні установки та енергетичне обладнання компресорних станцій, що задовольняють конкретним вимогам, які можуть включати обізнаність про нетехнічні (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) аспекти; обрання і застосовування адекватної методології проектування.

– Застосовувати сучасні комерційні та авторські програмні продукти при проектуванні об'єктів газотурбобудування та енергетичного машинобудування.

– Здійснювати моделювання з метою детального вивчення і дослідження інженерних питань в галузі газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій, використовуючи наукові бази даних та інші відповідні джерела інформації.

– Застосовувати нормативні документи і правила техніки безпеки при вирішенні професійних завдань.

– Виявляти розуміння методик проектування і досліджень в галузі газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій, а також їх обмежень.

- Використовувати обладнання, матеріали та інструменти, інженерні технології і процеси при вирішенні професійних завдань в галузі газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій з урахуванням наявності обмежень та розумінням їх природи.
- Застосовувати норми інженерної практики у сфері газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій.
- Виявляти розуміння нетехнічних (суспільство, здоров'я і безпека, навколишнє середовище, економіка і промисловість) наслідків інженерної практики в галузі газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій.
- Отримувати й інтерпретувати відповідні дані і аналізувати складності у сфері газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій для донесення суджень, які відображають відповідні соціальні та етичні проблеми.
- Управляти професійною діяльністю у сфері газотурбобудування та машинобудування енергетичного обладнання компресорних станцій, беручи на себе відповідальність за прийняття рішень.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Будова і системи ГТУ. Відцентрові нагнітачі природного газу.

Змістовний модуль 1. Будова і системи ГТУ.

Тема 1. Безпека експлуатації ГТУ і компресорних станцій.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 1-2 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): Закон України, ДСТУ, ДНАОП, СОУ, РТМ, Регламенти.*

Закон України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності». ДСТУ, ДНАОП, СОУ, СТП ТСО, РТМ і т.п. Технологічний регламент компресорної станції. Терміни та – основи спілкування фахівців в техніці, ГТУ, ГПА й т.п., ПДК та КС.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 1-2 години (241гр.), 2-3 години (231ст)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Принципові схеми й класифікація газотурбінних установок та компресорних станцій.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* *принципові схеми ГТУ та КС.*

Принципові схеми ГТУ простого й складного циклів. Класифікація ГТУ за різними ознаками по типу й складності робочого циклу; по числу агрегатів і валів; по розташуванню завантаження; по місту використання; по виду робочого тіла і палива; по призначенню: технологічний, паливний, імпульсний та пусковий газу, типи КС. Дожимні, лінійні, підземних сховищ (ПСГ), газопереробних заводів, автогазонаповнювальні, газорозподільчі. Фірми-виробники ГТУ і ГПА в Україні і за кордоном, що експлуатуються на Україні. Приводи ГПА: ГТУ, електродвигуни, ГМК.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години (241гр), 5 годин (231ст)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Газотурбінні установки для енергетики і їх компонування на КС та електростанціях.

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Газотранспортні мережі. Продуктивність газопроводу, визначення відстані між КС. Особливості застосування й основні параметри ГТУ для енергетики. Принципові схеми енергетичних ГТУ. Компонування ГПА у газовій галузі на КС та енергетичних ГТУ на електростанціях.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години (241 гр), 4 години (231ст).*

Опрацювання матеріалу лекції та формування питань до викладача.

Тема 4. Системи зберігання, підготовки й подачі палива до ГТУ

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Палива газотурбінних установок. Системи підготовки й подачі газообразного палива. Системи зберігання, підготовки й подачі рідинного палива. Приклади КС: Більче-Волицька підземного зберігання газу, Хрестищинська дожимна КС, Солохінська видобувна КС, Качанівська і Ягодинська газопереробні КС.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 годин (241 гр), 7 годин (231ст).*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 5. Технологічний регламент КС, правила технічної експлуатації ГПА. Система маслостачання й допоміжне обладнання ГТУ

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Регламент компресорної станції. Система маслопостачання ГТУ. Допоміжне обладнання ГТУ: охолоджувачі мастила й повітря; протипожежна система й технічне водопостачання; джерела живлення електроенергією для власних потреб; система промивання проточної частини компресора.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години (241 гр.), 5 годин (231 ст.)*

- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 6. Пристрої підготовки й подачі циклового повітря й відводу вихлопних газів

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): плакати, макет ГТУ.*

Вхідні та вихідні пристрої ГТУ контейнерного типу, а також капітальних спорудах.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години (241 гр.), 4 години (231 ст.)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Тема 7. Будова відцентрових нагнітачів (ВЦН) природного газу

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (лекції - 4 години, лабораторні – 2 години).*
- *Лабораторна робота «Характеристика відцентрового нагнітача за різними частотами обертання».*

Призначення, загальні вимоги й основні параметри відцентрових нагнітачів природного газу. Будова відцентрових нагнітачів природного газу: схеми й основні параметри ступеню нагнітача; робочі колеса нагнітачів, вхідні й вихідні пристрої.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241 гр.), 9 годин (231ст)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Газодинамічні характеристики ВЦН

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 4 години, лабораторні роботи 12 годин).*

- *Лабораторна робота «Форми подання газодинамічних характеристик ВЦН різними виробниками»*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Призначення характеристик відцентрових нагнітачів і їх види. Універсальні характеристики відцентрових нагнітачів. Приведені характеристики відцентрових нагнітачів. Характеристики мережі нагнітання при паралельному й послідовному з'єднанні нагнітачів. Спільна робота нагнітача й газопроводу.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години (241 гр), 5 годин (231 ст.)

Тема 9. Конструктивне виконання нагнітачів природного газу

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 2 години, лабораторні роботи 2 години).*

- *Лабораторна робота «Конструктивна будова ВЦН з його системами».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): лабораторне обладнання та схеми конструкції нагнітачів.*

Конструктивні особливості нагнітачів природного газу, обумовлені високими газодинамічними навантаженнями на елементи проточної частини й підвищеними вимогами до надійності ущільнень. Вітчизняні й закордонні розробки нагнітачів.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3 години (241 гр.), 4 години (231 ст)

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Будова магістральних газопроводів і підготовка газу до транспортування

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* схема загальної газотранспортної системи України.

Загальна характеристика газотранспортної системи України. Будова магістральних газопроводів: класифікація магістральних газопроводів; складові частини магістральних газопроводів. Підготовка природного газу до транспортування: вимоги до газу, що перекачується; технологічні процеси підготовки газу до транспортування; технологічна схема абсорбційної очистки газу.

Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241 гр), 9 годин (231 ст.)

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Будова компресорних станцій та підземних сховищ магістральних газопроводів. Визначення кількості ГПА на підземних сховищах газу різного призначення

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 4 години, лабораторні роботи 2 години).*

- *Лабораторна робота «Приклади підземних сховищ газу (Більче-Волиця КС, КС Кегичівка)».*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* схеми КС.

Призначення компресорної станції. Класифікація компресорних станцій по типу привода нагнітачів. Технологічні процеси, здійснювані в компресорному цеху. Складові частини компресорного цеху. Допоміжні системи й служби компресорної станції. Технологічні схеми компресорних станцій з неповнонапірними й повнонапірними нагнітачами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241 гр), 8 годин (2314 ст.)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Системи компресорних станцій

- *Форма занять: лекція, лабораторні роботи, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 4 години, лабораторні роботи 4 години).*

- *Лабораторна робота «Будова компресорної станції та її систем»*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* обладнання лабораторних установок.

Система очищення технологічного газу. Система охолодження технологічного газу. Системи паливного, пускового й імпульсного газу. Система маслостачання компресорної станції.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241гр), 8 (231ст.)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 13. Компонування компресорної станції в капітальному приміщенні й у боксах (блочно-контейнерного типу)

- *Форма занять: лекція, лабораторна робота, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 2 години, лабораторні роботи 2 години).*
- *Лабораторна робота «Загальні блоки ГПА для різних КС»*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): схеми лабораторних установок.*

Блокова і конструкція газоперекачувальних агрегатів: призначення, прийнятий розподіл на блоки, їх характеристика й констрування. Установка ГПА в загальній будівлі й в індивідуальному спорудженні. Відкрита установка ГПА в контейнерах (боксах). Установка ГПА в укриттях ангарного типу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241 гр), 8 годин (231ст)*
- *Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.*

Тема 14. Спільна робота газопроводу й компресорної станції.

Форма занять: лекція, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Вплив режиму роботи КС на роботу газопроводу. Розрахунки режиму роботи КС із приєднаним газопроводом, як мережею з її характеристикою. Вплив режиму роботи КС на параметри нагнітачів і роботу газопроводу.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин (241 гр), 9 (231ст).*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 15. Порівняльний аналіз схем і параметрів ГТУ для КС. Застосування регулювання ГТУ шляхом РСА. Вплив змінних режимів роботи на показники газотурбінних ГПА.

Форма занять: лекція, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 4 години)*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Аналіз схем і параметрів ГПА: характеристики приводів нагнітачів, застосованих у ГПА. Загальні характеристики змінних режимів роботи. Використання регульованого силового апарату (РСА), силової турбіни (СТ), як ефективного заходу для забезпечення оптимального режиму розподілу вільної роботи між турбіною газотурбокомпресора и силовою турбіною. Перехресна програма регулювання.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5 години (241 гр), 6 годин (231ст)*
Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 16. Турбодетандери та їх типи що використовуються в газовій галузі

- *Форма занять: лекція, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: (лекції 6 години).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Турбодетандери як турбоохолодильні установки. Типи турбодетандерів: для сепарації конденсату; для запуску ГТУ; для газопереробки; для отримання електроенергії на газорозподільчих КС (ГРС). Застосування РСА для регулювання турбодетандера.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 години (241 гр.), 9 (231ст.)*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

Словесні в аудиторії (лекції та лабораторні заняття), наочні (на лабораторному обладнанні), практичні (на комп'ютерному обладнанні в спеціальних комп'ютерних класах кафедри).

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8
Виконання і захист лабораторних робіт	0...6	2	0...12
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			

Активність під час аудиторної роботи	0...2	7	0...8
Виконання і захист лабораторних робіт	0...6	3	0...18
Модульний контроль	0...25	1	0...25
Загальна активність	0...4		0...4
За семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Білет для іспиту складається з двох питань, одне з яких відноситься до першого модуля, а друге – до другого. Перше та друге питання оцінюються 0...50 балів.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Семестровий контроль (диф. залік) проводиться за результатами виконання та захисту курсового проекту.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі лабораторні роботи.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати основні технологічні процеси в ГПА на компресорних станціях, основне обладнання та теоретичні знання згідно вище викладеному змісту навчальної дисципліни.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання при забезпеченні технологічних процесів в обладнанні компресорних станцій, ГПА і газотранспортних мережах.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

• http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=BookList&lang=ukr&caller_mode=KNMZ&discipline_search=yes&combiningAND=1&theme_cond=all_theme&is_ttp=0&knmz_doctype_list=0&qualificationlevel_list=0&search fld=&discipline_list=241&department_list=8&knowledgearea_list=27580&speciality_knmz_list=27586&syllabus_list=27587&responsibility fld=&action=subscribe&list_id=1&email=

• Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2671>

11. Рекомендована література

Базова

1. Монтаж, испытания и эксплуатация ГПА в блочно-контейнерном исполнении. А.И. Анопченко и др., Л. Недра 1991. .
2. Альбом характеристик центробежных нагнетателей природного газа. М: ВНИИГАЗ, 1977. 98 с.
3. Гура Л.О. Газоперекачувальні станції магістральних газопроводів – Х.: НТУ «ХПІ». 2016.
4. Проектирование выходных устройств ГТУ: учебное пособие / Анютин А.Н., Дегтярев О.Д., Ковалев В.И. и др. Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2001. 63 с.
5. Стационарные газотурбинные установки: справочник / Л.В. Арсеньев, В.Г. Тырышкин, И.А. Богов и др., под редакцией Л.В. Арсеньева и В.Г. Тырышкина. Л.: Машиностроение, 1989. 543 с.
6. Буслик Л.Н. Газотурбинные установки для энергетики и транспорта газа. Устройство и системы. Харьков: ИПП «Контраст», 2013. 152 с.
7. Волов А.Г. Профилирование выходных устройств компрессоров и турбин: учебное пособие. Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2006. 49 с.
8. Теория и проектирование газотурбинных и комбинированных установок / Ю.С. Елисеев, Э.А. Манушин, В.Е. Михальцев и др. М.: Изд-во МВТУ, 2000. 640 с.

9. Земенков Ю.Д. Эксплуатация магистральных газопроводов: учебное пособие / В.Н. Антипьев, Г.В. Бахмет, Ю.Д. Земенков и др., под ред. Ю.Д. Земенкова. Тюмень: ТюмГНГУ, 2002. 525 с.
10. Правила технической эксплуатации магистральных газопроводов – М.: Недра. 138 с.
11. Козаченко А.Н. Эксплуатация компрессорных станций магистральных газопроводов. М: «Нефть и газ», 1999. 463 с.
12. Привідні газотурбінні двигуни: довідковий посібник / Ф.М. Муравченко, В.І. Романов, Б.В. Ісаков та ін. Харьков: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2006. 40 с.
13. Ревзин Б.С. Газоперекачивающие агрегаты с газотурбинным приводом: учебн. пособие. Екатеринбург: УПИ, 2002. 269 с.
14. Теория и расчет турбокомпрессоров: учебное пособие / К.П. Селезнев, Ю.Б. Галёркин, С.А. Анисимов и др. Л.: Машиностроение, Ленинград. отд., 1986. 392 с.
15. Цанев С.В., Буров В.Д., Ремезов А.Н. Газотурбинные и парогазовые установки тепловых электростанций: учебн. пособие. М.: Изд-во МЭИ, 2002. 584 с.
16. Герасименко В.П. Правила технічної експлуатації ГПА – Х.: ХАІ.2015
17. Герасименко В.П. Газотурбинные двигатели ГПА. Определение характеристик – Х.:ХАИ. 2012
18. Епифанова В.И., Низкотемпературные радиальные турбодетандеры. Учебник для ВУЗов. – М.: Машиностроение, 1974, 448 с.
19. Справочник по физико-техническим основам криогеники / под ред. М.П. Малкова – М.: Энергоатомиздат, 1985 – 432 с.

Допоміжна

1. Волов А.Г., Павленко Г.А., Хоменко А.С. Анализ термогазодинамических циклов газопаровых и парогазовых установок: сб. лаб. работ. Харьков: Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авіац. ін-т», 2008. 49 с.
2. Волов А.Г., Кравченко И.Ф., Фесенко К.В. Оборудование газоперекачивающих агрегатов и энергетических установок: справ. пособие. Харьков: Нац. аерокосм. ун-т «Харьк. авіац. ін-т», 2008. 65 с.
3. Вольский Э.Л., Константинова И.Н.. Режим работы магистрального газопровода. Л.: Недра, 1970. 168 с.
4. Авиационные ГТД в наземных установках / С.П. Изотов, В.В. Шашкин, В.М. Капралов и др., под общей ред. В.В. Шашкина. Л.: Машиностроение, 1984. 288 с.
5. Михайлов Е.И., Резник В.А., Кринский А.А. Комплексные воздухоочистительные устройства для энергетических установок,. Л.: Машиностроение, 1978. 144 с.
6. Ольховський Г.Г. Тепловые испытания газотурбинных установок. М.: Энергия, 1971. 408 с.
7. Ольховський Г.Г. Энергетические газотурбинные установки. М.: Энергоатомиздат, 1985. 304 с.
8. Поршаков Б.П., А.А. Апостолов, В.И. Никишин Газотурбинные установки. М: «Нефть и газ», 2003. 240 с.
9. Ревзин Б.С. Газотурбинные газоперекачивающие агрегаты. М.: Недра, 1986. 215 с.

10. Уваров В.В. Газовые турбины и газотурбинные установки: учебное пособие. М.: Высшая школа, 1970. 320 с.
11. Хоменко А.С., Волов А.Г., Чернов С.К. Турбодетандеры и оборудование компрессорных станций. Ч.1,2: учебные пособия. Харьков: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», Ч.1.2005. 64с: Ч.2 2006. 67 с.
12. Шнеэ Я.И. Газовые турбины: учебное пособие. М.: Машгаз. 1970. 560 с.